

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobcu : **J. G.**, bývajúcí S., zastúpený JUDr. J. J., advokátom P., proti žalovanej : **M. B.**, **obchodné meno M. B.** , IČO : X., zastúpená Mgr. M. J., advokátom v S., pracovisko P., **o náhradu škody s prísl.**, vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 12 C 102/2010, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 15. mája 2012 sp. zn. 5 Co 129/2011

t a k t o :

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Prešove z 15. mája 2012 sp. zn. 5 Co 129/2011 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Poprad rozsudkom z 11. júla 2011 č. k. 12 C 102/2010-87 zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal voči žalovanej náhrady škody na základe zmluvy o sprostredkovaní, ktorá zodpovednosť vyplýva z ustanovenia § 433 a § 435 Občianskeho zákonníka.

V odôvodnení prvostupňový súd uviedol, že žalobca ako nepodnikateľ uzavrel so žalovanou dve sprostredkovateľské zmluvy týkajúce sa obstarania uzavretia zmluvy na odpredaj motorových vozidiel, štvorkoliek identifikovaných názvom, číslom podvozku, rokom výroby a farbou. Zmluvy boli uzavreté na dobu jedného mesiaca. Uplynutím doby došlo k zániku zmlúv, pričom na základe dohody účastníkov motorové vozidlá zostali umiestnené v objekte žalovanej. Nebolo preukázané, aby účastníci platne predĺžili dobu trvania zmluvy. Žalovaná takúto skutočnosť poprela a žalobca nepredložil dôkazy, na základe ktorých by bolo možné konštatovať platné predĺženie zmluvy. V prípade vzniku škody počas platnosti sprostredkovateľskej zmluvy zodpovednosť sprostredkovateľa za škodu sa posudzuje podľa všeobecnej úpravy zodpovednosti za škodu podľa § 420 Občianskeho zákonníka. Nie je možné prisvedčiť žalobcovi, aby zodpovednosť pri danom type zmluvy sa riadila

ustanovením § 433 a nasl. OZ. Nepochybné odcudzením motorových vozidiel dňa 21.8.2009 žalobcovi vznikla škoda. Zodpovednosť žalovanej by bola daná v prípade, ak by táto porušila povinnosť a medzi porušením povinnosti a škodou by bola daná príčinná súvislosť. Pre splnenie podmienok zodpovednosti nie je rozhodujúce, či škoda by bola žalovanou spôsobená úmyselne, alebo z neobstaranosti. Občianskoprávna úprava vychádza z prezumpcie zavinenia, teda zavinenie sa predpokladá. Z pripojeného trestného spisu je nepochybné, že ku škode došlo úmyselným konaním tretej osoby, ktorá sa dopustila trestného činu krádeže. Žalobca v návrhu na začatie konania, ani v priebehu konania netvrdil, v čom malo spočívať porušenie právnej povinnosti žalovanej. Jeho tvrdenie bolo založené na existencii objektívnej zodpovednosti, pri ktorej zákon predpokladá iba dve liberačné príčiny, a to vonkajšiu – prírodná katastrofa a iné, resp. vnútornú, ak by sa škodlivý následok dostavil v dôsledku povahy vecí samej. Osobitnou zodpovednosťou na náhradu škody je krytá iba škoda, ku ktorej by došlo v čase trvania zmluvy o obstaraní predaja vecí podľa § 737 a nasl. OZ. Zodpovednosť v danom prípade má charakter objektívnej zodpovednosti, pri ktorej poškodený nemusí preukazovať porušenie právnej povinnosti, ani zavinenie inej osoby.

Časť zmluvy o sprostredkovaní týkajúca sa uhradenia poplatku za uskladnenie a stráženie auta vo výške 0,34 € za každý deň s platnosťou od uzatvorenia zmluvy o sprostredkovaní vyhodnotil ako neplatnú pre jej neurčitosť a nezrozumiteľnosť. Žalobca v konaní nikdy netvrdil svoju povinnosť o úhrade poplatku za uskladnenie a stráženie auta, žalovanej nepoukázal za dobu trvania zmlúv žiadny poplatok a žalovaná sa nikdy nedomáhala úhrady tohto poplatku. Nie je preto zrejmé, či vôbec a kedy mala nastať skutočnosť vzniku poplatkovej povinnosti u žalobcu.

Krajský súd v Prešove na odvolanie žalobcu uznesením z 15. mája 2012 č. k. 5 Co 129/2011-102 odvolanie žalobcu odmietol. V odôvodnení uviedol, že právnomu zástupcovi žalobcu JUDr. J. J. bol napadnutý rozsudok prvýkrát neúspešne doručovaný dňa 13.7.2011 a opakovane dňa 14.7.2011. Keďže adresát si zásielku nevyzdvihol v odbernej lehote, bola táto vrátená súdu prvého stupňa dňa 3.8.2011. Aj keď súd prvého stupňa predmetnú zásielku JUDr. J. J. ako zástupcovi žalobcu opätovne doručoval dňa 18.8.2011, uvedená skutočnosť je bez právneho významu ku skutočnosti, že za deň doručenia rozsudku žalobcovi sa v zmysle citovaného ustanovenia § 47 ods. 2 O.s.p. považuje deň 3.8.2011, teda deň, kedy bola prvýkrát doručovaná zásielka vrátená súdu prvého stupňa ako nevyzdvihnutá v odbernej lehote. Žalobcovi pre hore uvedené dôvody nemohla začať plynúť nová odvolacia lehota a to odo dňa 9.9.2011, kedy si prevzal druhýkrát (nadbytočne) doručovaný predmetný

rozsudok. Nadbytočne z dôvodu, že pri prvom doručovaní bola naplnená zákonná fikcia doručenia. Keďže k účinnému doručeniu napadnutého rozsudku žalobcovi došlo dňa 3.8.2011, odvolanie podané žalobcom v súlade s citovaným ustanovením § 218 ods. 1 písm.a/ O.s.p. ako oneskorene podané odmietol.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, ktorého prípustnosť odôvodňoval ustanovením § 237 písm.f/ O.s.p. Namietal, že mu bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že odvolací súd včas podané odvolanie odmietol, hoci pre takýto procesný postup nemal zákonný dôvod. Pri doručovaní rozhodnutia súdu prvého stupňa totiž nebol dodržaný zákonný postup v zmysle ustanovenia § 47 O.s.p., nakoľko sa právny zástupca účastníka počas doručovania predmetnej zásielky a jej uloženia na pošte v mieste doručovania nezdržoval, pretože v období od 11.7.2011 do 19.8.2011 čerpal riadnu dovolenku, o čom upovedomil aj Okresný súd v Poprade, ako aj ďalšie okresné súdy, kde bol zapísaný ako advokát ex off. Nemohlo preto účinne dôjsť k doručeniu prvostupňového rozhodnutia na základe fikcie doručenia, ako rozhodol Krajský súd v Prešove napadnutým rozhodnutím. Rozsudok súdu prvého stupňa právny zástupca prevzal až po skončení dovolenky po osobnej intervencii na predmetnom súde, na základe ktorej mu bol znovu doručovaný rozsudok, a to až dňa 9.9.2011 a 15 dňová lehota na podanie odvolania začala teda plynúť až 10.9.2011. Odvolanie bolo preto podané včas a v zákonnej lehote. Navrhol, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Žalovaná navrhla dovolanie žalobcu ako nedôvodné zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom, skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré je možné napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci dovolanie smeruje proti uzneseniu. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Podľa § 239 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm.c/ O.s.p.) na zaujatie

stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm.c/ O.s.p. Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

V ustanoveniach § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. nie je uvedené uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo odmietnuté odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa. Prípustnosť dovolania proti napadnutému uzneseniu preto z § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. nevyplýva.

Procesnú prípustnosť dovolania by vzhľadom na to zakladala len procesná vada konania v zmysle § 237 O.s.p. Dovolací súd je ex lege povinný skúmať, či v konaní nedošlo k niektorej z vád vymenovaných v tomto ustanovení. V zmysle § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo, alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Dovolaateľ procesné vady konania v zmysle § 237 písm.a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietal; existencia vád tejto povahy ani nevyšla najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

So zreteľom na obsah dovolania dovolací súd osobitne skúmal, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je procesne nesprávny postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť realizovať procesné oprávnenia priznané mu v konaní za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv.

Súdna prax dospela k záveru, že ak odvolací súd nesprávne odmietol odvolanie ako oneskorené, odňal tým účastníkovi konania možnosť konať pred súdom (R 23/1994). So zreteľom na to a tiež s prihliadnutím na podstatu argumentácie žalobcu, ktorou odôvodňoval procesnú prípustnosť jeho mimoriadneho opravného prostriedku, bolo v dovolacom konaní potrebné posúdiť správnosť záverov odvolacieho súdu o dni doručenia prvostupňového rozhodnutia z hľadiska jeho správnosti.

Právna úprava doručovania v občianskom súdnom konaní plní veľmi významnú funkciu. Súd totiž môže konať a rozhodovať len vtedy, ak má riadne preukázané, že účastníci dostali všetky písomnosti, prijatie a znalosť ktorých je predpokladom ďalšieho postupu v konaní, použitia opravného prostriedku, prostriedkov procesnej obrany a ochrany a ďalších úkonov, ktoré je prípustné urobiť len zákonom alebo v súdom ustanovenej lehote. Obzvlášť doručovanie súdnych rozhodnutí vo veci samej je nevyhnutným predpokladom právoplatného skončenia veci, prípadne i vykonateľnosti súdneho rozhodnutia (ak je rozhodnutie vykonateľné bez ohľadu na právoplatnosť). Doručovanie ovplyvňuje skúmanie procesných podmienok základného konania, odvolacieho konania, ako aj konania o mimoriadnych opravných prostriedkoch.

Právna úprava doručovania preto plne rešpektuje záujmy účastníkov konania a nevyhnutnosť ich úplného a účinného informovania prostredníctvom tohto procesnoprávneho úkonu. Ak nebola písomnosť doručená správne, podľa predpisov upravujúcich tento úkon, má to priamo za následok vadnosť, nezákonnosť doručenia, s ktorou vadou sú spojené závažné procesnoprávne účinky; ak došlo k vadnému doručeniu rozhodnutia alebo ho súd vôbec opomenul doručiť, nemôže rozhodnutie nadobudnúť právoplatnosť.

Pre vznik fikcie doručenia zakotvanej v § 47 ods. 2 O.s.p. („...ak si adresát zásielku počas jej uloženia nevyzdvihne, považuje sa deň, kedy bola zásielka vrátená súdu, za deň doručenia, i keď sa adresát o uložení nedozvedel“...) je predpísané súčasné splnenie nasledovných podmienok : a/ možnosť náhradného doručenia nie je zákonom vylúčená (viď napr. § 114 ods. 4 O.s.p.), b/ adresát písomnosti nebol pri doručovaní zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržoval, c/ doručovateľ nezastihnutého adresáta vhodným spôsobom upovedomil, kedy príde písomnosť doručiť znova (s uvedením dňa a hodiny), d/ druhý pokus o doručenie zostal taktiež bezvýsledný, e/ adresát písomnosti bol vhodným spôsobom upovedomený o uložení písomnosti na pošte alebo orgáne obce, f/ adresát si zásielku v úložnej lehote od upovedomenia nevyzdvihol.

Miesto, deň a spôsob doručenia zásielky sa preukazuje doručenkou, ktorú pošta vracia späť odosielajúcemu súdu. Príslušnou poštou vystavená doručenka zachytávajúca postup pri doručení, vrátane údajov vyžadovaných ustanovením § 47 ods. 2 O.s.p., osvedčuje pravdivosť toho, čo je v nej uvedené, ak nie je preukázaný opak. Doručenka vrátená súdu osvedčuje súdu vykonanie doručenia a čas doručenia, kým nie je preukázaný opak. Tento dôsledok však môže nastať len vo vzťahu k tomu, čo je na doručenke uvedené. Pokiaľ doručenka neobsahuje údaj, že sa adresát v mieste doručenia zdržoval, nie je osvedčené, či táto podmienka náhradného doručenia je splnená. V takom prípade je povinnosťou súdu vykonať šetrenie na zistenie jej splnenia, pričom nie je povinnosťou účastníka, ktorému bolo doručované poštou, navrhnuť dôkazy na preukázanie svojho prípadného tvrdenia, že sa v čase doručovania v mieste doručenia nezdržiaval z dôvodu, že účastník konania nemá povinnosť preukazovať opak toho, čo nie je osvedčené. Preto záver súdu o účinnom náhradnom doručení bude možný len vtedy, ak bude zistené, že adresát sa v mieste doručenia v čase doručovania zdržoval.

Zákonná konštrukcia umožňujúca náhradné doručenie vychádza z toho, že adresát sa v čase doručenia (v určitý konkrétny deň) fakticky zdržiaval v mieste doručenia a má z toho dôvodu možnosť si doručovanú zásielku bezprostredne po náhradnom doručení prevziať alebo vyzdvihnúť. Gramatický výklad slov „hoci sa v mieste doručenia zdržuje“ nemôže byť iný len ten, že zákon vyžaduje a predpokladá, že adresát sa v dobe doručovania v mieste doručenia skutočne zdržuje a že len nebol zastihnutý tam, kde má doručovateľ písomnosť doručiť. Zdržovaním sa v mieste doručenia v podstate znamená, že sa adresát každodenne vracia do svojho bytu, čo by bolo vylúčené, ak by bol v čase doručovania v nemocnici, na dovolenke, keby sa vracal do svojho bytu len na soboty a nedele, pretože sa inak zdržuje na inom mieste a pod. Obsah slov „hoci sa v mieste doručenia zdržuje“ je teda vecou konkrétneho prípadu.

V predmetnej veci odvolací súd vychádzal len z údaju na doručenke písomnosti, ktorou bol doručovaný rozsudok súdu prvého stupňa právneho zástupcovi žalobcu JUDr. J. J. dňa 13.7.2011, nezaoberal sa dôvodmi, pre ktoré bol opätovne doručovaný rozsudok dňa 22.8.2011 JUDr. J. J., právneho zástupcovi žalobcu zo strany súdu prvého stupňa a sám si bez dostatočných podkladov vyhodnotil, že pre náhradné doručenie rozsudku prvého stupňa boli splnené zákonné podmienky.

Vzhľadom na význam práva na súdnu ochranu v právnom štáte pre záver o nesplnení podmienok konania nepostačuje iba pochybnosť o ich splnení, ale nesplnenie podmienok

musí byť preukázané mimo rozumných pochybností. V prípade, ak všeobecný súd nemá záver o nedodržaní zákonom ustanovenej procesnej lehoty na podanie opravného prostriedku preukázaný mimo rozumných pochybností, musí vychádzať z predpokladu, že opravný prostriedok v zákonnej lehote podaný bol (napr. III. ÚS 331/04 a III. ÚS 249/08).

Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že nebolo mimo rozumných pochybností preukázané, že sa právny zástupca žalobcu JUDr. J. J., ktorému bol doručovaný odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, zdržiaval v čase doručovania rozhodnutia súdu prvého stupňa v mieste doručenia tak, aby si reálne mohol doručovanú písomnosť prevziať. Preto ak odvolací súd ako oneskorene podané odmietol jeho odvolanie, odňal mu súd svojím konaním a rozhodnutím právo, aby na základe jeho včas podaného odvolania bolo ním napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa preskúmané odvolacím súdom.

Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že odvolací súd odňal žalobcovi možnosť pred súdom konať (§ 237 písm.f/ O.s.p.), lebo odmietol jeho odvolanie ako oneskorene podané, i keď procesné predpoklady pre tento postup neboli dané. Námietka dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. je preto opodstatnená.

Výskyt niektorej z vád uvedených v § 237 O.s.p. je dôvodom, pre ktorý dovolací súd musí napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť (§ 243b ods. 1 O.s.p.). Vzhľadom na to, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil (§ 243b ods. 1 O.s.p.) a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd aj o trovách dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 16. decembra 2014

JUDr. Jozef Kolcun, v.r.

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová

predseda senátu